

Asukoht (L-Est'97) X 6546091
Y 607566

**JÄRVA-JAANI TEHISJÄRVE
DETAILPLANEERINGU (ALGATAMATA)
KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE
HINDAMISE EELHINNANG**

Objekti aadress: *JÄRVA MAAKOND, JÄRVA VALD*
Tellija: *JÄRVA VALLAVALITSUS*
Töö täitja: *KOBRAS AS*

Juhataja:	URMAS URI
Juhtekspert:	URMAS URI
Keskkonnaekspert:	NOEELA KULM
Keskkonnaeksperti assistent/ vastutav täitja:	MARITE BLANKIN
Kontrollis:	ENE KÕND

Üldinfo

TÖÖ NIMETUS:	Järva-Jaani tehisjärve detailplaneeringu (algatamata) keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhinnang
OBJEKTI ASUKOHT:	Järva maakond, Järva vald, Järva-Jaani alev
TÖÖ EESMÄRK:	Anda otsustajale (Järva Vallavalitsusele) infot, kas kavandatava detailplaneeringuga planeeritavate tegevuste jaoks on vajalik viia läbi keskkonnamõju strateegiline hindamine.
TÖÖ LIIK:	Keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhinnang
TÖÖ TELLIJ:	Järva Vallavalitsus Registrikood 77000335 Järva-Jaani, Pikk 56 73301 Järva maakond
Kontaktisik:	Mari Maltis Järva Vallavalitsuse planeeringute spetsialist Tel 5346 7235 mari.maltis@jarva.ee
TÖÖ TÄITJA:	Kobras AS Registrikood 10171636 Riia 35, 50410 Tartu Tel 730 0310 http://www.kobras.ee
KSH juhtekspert:	Urmas Uri Tel 730 0310 urmas@kobras.ee
Ekspertid:	Noela Kulm – keskkonnaekspert Tel 730 0316 noela@kobras.ee Marite Blankin – keskkonnaeksperti assistent, vastutav täitja Tel 730 0316 marite.blankin@kobras.ee
Konsultandid:	Teele Nigola - maastikuarhitekt-planeerija Tel 730 0310, 518 7602 teele@kobras.ee Piia Kirsimäe - kartograaf-geoinformaatik, planeerija Erki Kõnd - projektijuht, projekteerija
Kontrollija:	Ene Kõnd – tehniline kontrollija

Kobras AS litsentsid / tegevusload:

1. Keskkonnamõju hindamise tegevuslitsents:
KMH0046 Urmas Uri
2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise juhteksperdid:
Urmas Uri;
Teele Nigola
3. Hüdrogeoloogiliste tööde tegevusluba nr 379.
Hüdrogeoloogilised uuringud.
Hüdrogeoloogiline kaardistamine.
4. Maakorraldustööd. Tegevuslitsents 15 MA-k.
5. MTR-i majandustegevusteed:
 - Ehitusuuringud EG10171636-0001;
 - Ehitusprojekti ekspertiis EK10171636-0002;
 - Omanikujärelevalve EO10171636-0001;
 - Projekteerimine EP10171636-0001.
6. Maaparandusala Tegutsevate Ettevõtjate Registri (MATER) registreeringud:
 - Maaparandussüsteemi omanikujärelevalve MO0010-00;
 - Maaparandussüsteemi projekteerimine MP0010-00;
 - Maaparanduse uurimistöö MU0010-00;
 - Maaparanduse ekspertiis MK0010-00.
7. Muinsuskaitseameti tegevusluba E 377/2008. Vastutav spetsialist Teele Nigola (VS 606/2012, tähtajatu). Ehitismälestiste, ajaloomälestiste, tööstusmälestiste ja UNESCO maailmapärandi nimekirja objektil konserveerimise ja restaureerimise projektide ning muinsuskaitse eritingimuste koostamine, uuringud ja muinsuskaitsealine järelevalve (s.h muinsuskaitsealadel) maastikuarhitektuuri valdkonnas.
8. Veeuuringut teostava proovivõtja atesteerimistunnistus (reoveesetest, pinnaveest, põhjaveest, heit- ja reoveest proovivõtmine) Noela Kulm - Nr 1536/18, Tanel Mäger – Nr 1535/18.
9. Kutsetunnistused:
 - Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 095665 – Urmas Uri;
 - Diplomeeritud mäeinsener, tase 7, kutsetunnistus nr 116662 – Tanel Mäger;
 - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 106122 – Erki Kõnd;
 - Volitatud hüdrotehnikainsener, tase 8, kutsetunnistus nr 131647 – Oleg Sosnovski;
 - Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7, kutsetunnistus nr 120446 – Martin Võru;
 - Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7, kutsetunnistus nr E000481 – Ervin R. Piirsalu;
 - Diplomeeritud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener, tase 7, kutsetunnistus nr E000482 – Ervin R. Piirsalu;
 - Diplomeeritud hüdrotehnikainsener, tase 7, kutsetunnistus nr E004017 – Kert Kartau;
 - Diplomeeritud veevarustuse- ja kanalisatsiooniinsener, tase 7, kutsetunnistus nr E004029 – Kert Kartau;
 - Volitatud maastikuarhitekt, tase 7, kutsetunnistus nr 142815 – Teele Nigola;
 - Ruumilise keskkonna planeerija, tase 7, kutsetunnistus 109264 – Teele Nigola;
 - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 083232 – Ivo Maasik;
 - Geodeet V (EKR tase: 7), kutsetunnistus nr 083233 – Marek Maaring;
 - Maakorraldaja, tase 6, kutsetunnistus nr 141508 – Ivo Maasik;
 - Markseider, tase 6, kutsetunnistus nr 135966 – Ivo Maasik.

SISUKORD

1. KSH EELHINDAMISE EESMÄRK.....	5
2. KSH EELHINDAMISE VAJALIKKUS.....	6
3. STRATEEGILISE PLANEERIMISDOKUMENDI ISELOOM JA SISU	8
3.1 KAVANDATAVA DETAILPLANEERINGUALA ASUKOHT JA KIRJELDUS	8
3.2 KAVANDATAVA DETAILPLANEERINGU LÜHIKIRJELDUS	9
4. SEOS TEISTE ASJAKOHASTE STRATEEGILISTE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA	11
4.1 JÄRVAMAA MAAKONNAPLANEERING 2030+	11
4.2 JÄRVA-JAANI VALLA ÜLDPLANEERING	11
4.3 VARASEMAD DETAILPLANEERINGUD	12
4.4 VARASEMAD PROJEKTID JA UURINGUD.....	12
5. TEGEVUSE ALA JA SELLE LÄHIÜMBRUSE KESKKONNA KIRJELDUS.....	13
5.1 MAAKASUTUS	13
5.2 GEOLOOGILISED TINGIMUSED, PINNAS JA MULD.....	15
5.3 PINNA- JA PÕHJAVESI	16
5.3.1 JÄRVA-JAANI TEHISJÄRV	19
5.4 KAITSTAVAD LOODUSOBJEKTID	20
5.5 ROHEVÕRGUSTIK	21
5.6 AJALOO-, KULTUURI- VÕI ARHEOLOOGILISE VÄÄRTUSEGA ALAD	21
6. DETAILPLANEERINGU ELLUVIIMISEGA KAASNEV EELDATAV KESKKONNAMÕJU	22
6.1 MÕJU MAASTIKULE JA MAAKASUTUSELE	22
6.2 MÕJU BIOLOOGILISELE MITMEKESISUSELE, SH KAITSEALUSTELE LIIKIDELE	22
6.3 MÕJU ÕHUKVALITEEDILE, MÜRATASEMELE JA VIBRATSIOONI TEKKELE	23
6.4 MÕJU PINNASELE NING PÕHJA- JA PINNAVEELE	24
6.4.1 EHITUSKEELUVÕÕNDI VÄHENDAMISEGA KAASNEV MÕJU KALDA KAITSE EESMÄRKIDELE.....	24
6.5 VALGUS JA LÕHN.....	26
6.6 MÕJU AJALOO-, KULTUURI- VÕI ARHEOLOOGILISE VÄÄRTUSEGA ALADELE	26
6.7 MÕJU INIMESE TERVISELE JA HEAOLULE	26
6.8 JÄÄTMEKÄITLUS	26
7. KOKKUVÕTE JA EELHINNANGU JÄRELDUS.....	27
8. KASUTATUD ALLIKAD	30

1. KSH eelhindamise eesmärk

Järva Vallavalitsus soovib algatada detailplaneeringu Järva-Jaani alevis Järve maaüksusel (katastritunnus 25701:001:0107, 100% üldkasutatav maa), millel asub avalikult kasutatav Järva-Jaani tehisjärv. Detailplaneeringu peamiseks eesmärgiks on heakorrastada järve ümbrus ning muuta ranna-ala kompaktsemaks.

Käesoleva **keskkonnamõjude strateegilise hindamise (edaspidi ka KSH) eelhindangu eesmärk** on Järva-Jaani tehisjärve detailplaneeringuga kavandatule eelhindangu koostamine selgitamaks välja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise ja koostamise vajalikkus.

Eelhindangu koostamise hetkel on detailplaneering algatamata. Eelhindang on koostatud Järva Vallavalitsuse poolt esitatud lähteandmete põhjal, milleks on põhimõtteline visioon (lähteülesande eelnõu) detailplaneeringu koostamiseks. Täpsem lahendus selgub detailplaneeringu koostamise ja selle jätkuna projekteerimise käigus. Järva Vallavalitsuse soov on koos detailplaneeringu algatamisega teha otsus KSH algatamise või mittealgatamise kohta lähtuvalt planeerimisseaduse (edaspidi ka *PlanS*) § 124 lõikest 7 (kui detailplaneeringu koostamisel on nõutav keskkonnamõju strateegiline hindamine, lähtutakse detailplaneeringu menetlemisel üldplaneeringu menetlemisele ettenähtud nõuetest), § 77 lõikest 1 (üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatab kohaliku omavalitsuse volikogu otsusega) ning ühtlasi keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi ka *KeHJS*) § 34 lõikest 2 (keskkonnamõju strateegilise hindamise algatab või jätab algatamata strateegilise planeerimisdokumendi koostamise algataja) ja § 35 lõikest 1 (kui keskkonnamõju strateegiline hindamine algatatakse käesoleva seaduse § 33 lõike 1 alusel, otsustatakse keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine või algatamata jätmine üheaegselt strateegilise planeerimisdokumendi koostamise algatamisega. Kui strateegilise planeerimisdokumendi koostamise algataja ja koostamise korraldaja ei kattu, võib keskkonnamõju strateegilise hindamise algatada strateegilise planeerimisdokumendi koostamise korraldaja pärast selle dokumendi koostamise algatamist).

Käesoleva eelhindangu eesmärk on anda otsustajale (Järva Vallavalitsus) vajalikku informatsiooni, kas eeldatavalt on tegemist olulis(t)e keskkonnamõju(de)ga või mitte ja seega on aluseks haldusakti koostamisel KSH algatamise või mittealgatamise kohta.

2. KSH eelhindamise vajalikkus

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 21 defineerib mõistet keskkonnamõju kui kavandatava tegevusega või strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega eeldatavalt kaasnev vahetu või kaudne mõju keskkonnale, inimese tervisele ja heaolule, kultuuripärandile või varale. KeHJS § 22 kohaselt on keskkonnamõju oluline, kui see võib eeldatavalt ületada mõjuala keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

KeHJS § 33 lõike 2 kohaselt tuleb KSH algatamise vajalikkust kaaluda ja anda selle kohta eelhindang, kui koostatakse detailplaneering planeerimisseaduse § 142 lõike 1 punktis 1 või 3 sätestatud juhul (kui kavandatakse üldplaneeringuga määratud maakasutuse juhtotstarbe ulatuslikku muutmist ja muud kohaliku omavalitsuse üksuse hinnangul olulist või ulatuslikku üldplaneeringu muutmist) ja kui koostatakse detailplaneering, millega kavandatakse KeHJS § 6 lõikes 2 nimetatud valdkonda kuuluvat ja § 6 lõike 4 alusel kehtestatud määruses nimetatud tegevust. **Koostatava detailplaneeringuga soovitakse muuta Järva-Jaani valla üldplaneeringut** (kehtestatud Järva-Jaani Vallavolikogu 27.08.2009 otsusega nr 29). Vastavalt valla üldplaneeringule on Järva-Jaani tehisjärve ümbrus määratletud miljööväärtuslikuks loodusalaks, mida kasutatakse korrastatud haljasalana (pidev niitmine ja hooldamine) ja kuhu ei ole lubatud rajada hooneid. Detailplaneeringuga soovitakse järve äärne miljööväärtuslik loodusala määrata supelranna maaks, kuhu kavandatakse erinevaid ehitisi.

Järva-Jaani tehisjärvele kehtib vastavalt looduskaitseadusele ehituskeeluvöönd 25 m. Looduskaitseaduse § 38 lg 3 sätestab, et ranna või kalda ehituskeeluvööndis on uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud. Vastavalt looduskaitseaduse § 38 lg 4 p 3 ei laiene kalda või ranna ehituskeeluvööndi ehituskeeld supelranna teenindamiseks vajalikule rajatistele. Juhul, kui detailplaneeringu koostamise käigus selgub, et supelranna teenindamiseks mittevajalikud rajatised (näiteks kämpingu- ja telkimisala, rahvaüritusteks sobiv maa-ala ning erasektorit teenindavad ehitised) ulatuvad Järva-Jaani tehisjärve ehituskeeluvööndisse, siis sellisel juhul tuleb detailplaneeringus teha ettepanek järve ehituskeeluvööndi vähendamiseks. Ühtlasi peab planeerimisseaduse § 126 lõike 7 kohaselt detailplaneeringu koostamise korraldaja kalda ehituskeeluvööndi vähendamise kavandamisel küsima Keskkonnaameti nõusolekut.

Tulenevalt KeHJS § 33 lõikest 3 otsustatakse strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva KSH vajalikkus lähtudes:

- 1) strateegilise planeerimisdokumendi iseloomust ja sisust;
- 2) strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasnevast keskkonnamõjust ja eeldatavalt mõjutatavast alast;
- 3) KeHJS § 33 lõikes 6 nimetatud asutuse seisukohast.

Järgnevad § 33 lõiked 4 ja 5 täpsustavad § 33 lõigetes 1 ja 2 sätestatud.

Tulenevalt KeHJS § 33 lõikest 6 peab KSH vajalikkuse üle otsustamisel enne otsuse tegemist küsima seisukohta kõigilt asjaomastelt asutustelt, edastades neile seisukoha võtmiseks käesoleva paragrahvi

(§ 33) lõike 3 punktides 1 ja 2 ning lõigetes 4 ja 5 nimetatud kriteeriumide alusel tehtud otsuse eelnõu. Planeering kooskõlastatakse Järva Vallavalitsuse poolt määratud asjaomaste asustustega: Keskkonnaametiga, Maanteeametiga, Päästeameti Lääne päästkeskusega, Terviseametiga ja Rahandusministeeriumiga.

KSH eelhindamine, mille käigus selgitatakse välja KSH vajalikkus, viiakse läbi vastavalt KeHJS § 33 lg 3-5, lähtudes seejuures Eesti Vabariigis kehtivatest õigusaktidest ja heast tavast.

KSH eelhindamise läbiviimine ja teabe kogumine põhineb olemasolevatel ja kättesaadavatel andmetel, st eelhindamise raames ei teostatud eraldiseisvaid, täiendavaid uuringuid. Antud KSH eelhindangu eesmärk on olemasoleva teabe põhjal anda informatsiooni, kas kavandataval tegevusel võib olla oluline keskkonnamõju või mitte.

3. Strateegilise planeerimisdokumendi iseloom ja sisu

3.1 Kavandatava detailplaneeringuala asukoht ja kirjeldus

Kavandatav detailplaneeringuala asub Järva-Jaani alevikus Järve maaüksusel (katastritunnus 25701:001:0107) (Joonis 1). Tegemist on 100% üldkasutatava maaga. Planeeringualal asub avalikult kasutatav Järva-Jaani tehisjärv. Suurema osa maa-alast moodustab inimese poolt ümber kujundatud järve kaldavöönd. Järvest kaguosas kasvab kasemets ning puud kasvavad ka järve ümber kulgeva kõrvaltäna ümbruses. Järve promenaadi kõrvaltänav (nr 2570238) ühendab Niidu teed, Soo ja Pargi tänavaid. Planeeringuala suurus on 128 683 m².

Joonis 1. Kavandatav detailplaneeringu ala (punasega) (aluskaart: Maa-amet, 09.07.2019).

Tehisjärve juures on olemas liivaga ranna-ala koos laste atraktsioonidega (Joonis 2). Ranna-alal on olemas võrkpalliplatsid, wc-d ja riietuskabiinid. Lisaks asub järvel ujumis- ja paadisild. Järve kinnistul asub ehitisregistri andmetel (seisuga 17.07.2019) 2 rajatist: ujuvsild (ehitisregistri kood 221278699) ja tehisjärve elektrivarustus (ehitisregistri kood 220265547). Juurdepääs planeeritavale alale toimub mööda kõrvalmaanteed nr 15143 Seidla-Järva-Jaani (alevikus Soo tänav), Pargi tänavat ja Niidu teed.

Endise Järva-Jaani valla üldplaneeringu kohaselt (2007) on riigimaantee kaitsevööndi laius mõlemal pool sõiduraja telge ja mitme sõiduraja korral mõlemal pool äärmise sõiduraja telge 50 m. Sellisel juhul jääb planeeringuala kõrvalmaantee kaitsevööndisse. Vastavalt ehitusseadistiku (edaspidi EhS) § 70 lg 2 ja § 72 lg 1 on ehitise kaitsevööndis keelatud ehitada ehitusloakohustuslikku teist ehitist, sealhulgas eemaldada ning kuhjata pinnast. Riigitee kaitsevööndis kehtivatest piirangutest võib kõrvale kalduda Maanteeameti nõusolekul vastavalt EhS § 70 lg 3.

Joonis 2. Planeeringuala olemasolev olukord, kuhu on ära märgitud soovitud promenaadi asukoht (Järva-Jaani Vallavalitsus, 2019).

3.2 Kavandatava detailplaneeringu lühikirjeldus

Kavandatava detailplaneeringu peamiseks eesmärgiks on korrastada järve ümbrus ning muuta ranna-ala kompaktsemaks. Mitme ujumiskoha asemel soovitakse moodustada üks ranna-ala. Järve ümbruse korrastamise raames soovitakse paigaldada uued välikäimlad ja riietuskabiinid, laiendada ujumisala, rekonstrueerida sõiduteed ja parkla, luua kämpingu- ja telkimisala ning rahvaüritusteks sobiva maa-ala ning rajada puurkaev. Detailplaneeringuga soovitakse luua eeldused järve äärde vajalike hoonete rajamiseks erinevate teenuste pakkumiseks (nt toitlustus ja paadilaenus) erasektori poolt ning kavandada tuletõrje veevõtukoht. Järve idapoolsele küljele ette nähtud promenaad koos valgustusega (Joonis 2).

Puurkaev kavandatakse kämpinguala teenindamiseks. Puurkaevust võetavat vett plaanitakse kasutada joogi- ja tarbeveena. Põhjavee tarbimine ei ületa rohkem kui 150 m³ kuus või rohkem kui 10 m³ ööpäevas, seega vee erikasutusloa taotlemine pole vajalik.

Veeseaduse (edaspidi ka VeeS) § 148 lg 2 kohaselt ei moodustata põhjaveehaarde ümber sanitaarkaitseala juhul, kui vett võetakse joogiveeks kasutamise või joogivee tootmise eesmärgil alla

10 m³ ööpäevas. Sellisel juhul kehtib puurkaevu ümber 10 m hooldusala (VeeS §154 lg 1 p 4 ja 3). Hooldusalal on keelatud: väetise ja taimekaitsevahendi hoidmine ja kasutamine, ohtlike ainete juhtimine pinnasesse ja põhjavette, sellise ehitise ehitamine, millega kaasneb keskkonnoaht, reoveesette kasutamine, kanalisatsiooni või reovee kogumissüsteemi rajamine ja heitvee või saasteainete pinnasesse juhtimine ning jäätmete käitlemine.

Kavandatud tegevuste hulka kuulub järve veetaimestiku niitmine ja eemaldamine järve kaldaalalt, peamiselt ujumisala ümbrusest, et parandada järve puhkeotstarbelist kasutust. Eemaldatud taimestik kogutakse kokku ja kompostitakse (väljaspool planeeringuala).

Ranna-ala korrastamiseks tuuakse juurde uut liiva, mis planeeritakse supluskohta alal laiali, sealjuures paigutatakse osaliselt ka vette. Täiendava liiva toomine suplusalale (vette) on veeseaduse § 196 lg 2 p 5 kohaselt veekeskkonnariskiga tegevus. Veekeskkonnariskiga tegevust kavandav isik peab esitama taotluse Keskkonnaametile tegevuse registreerimiseks vähemalt üks kuu enne selle tegevuse alustamist veeseaduse § 197 kohaselt.

4. Seos teiste asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega

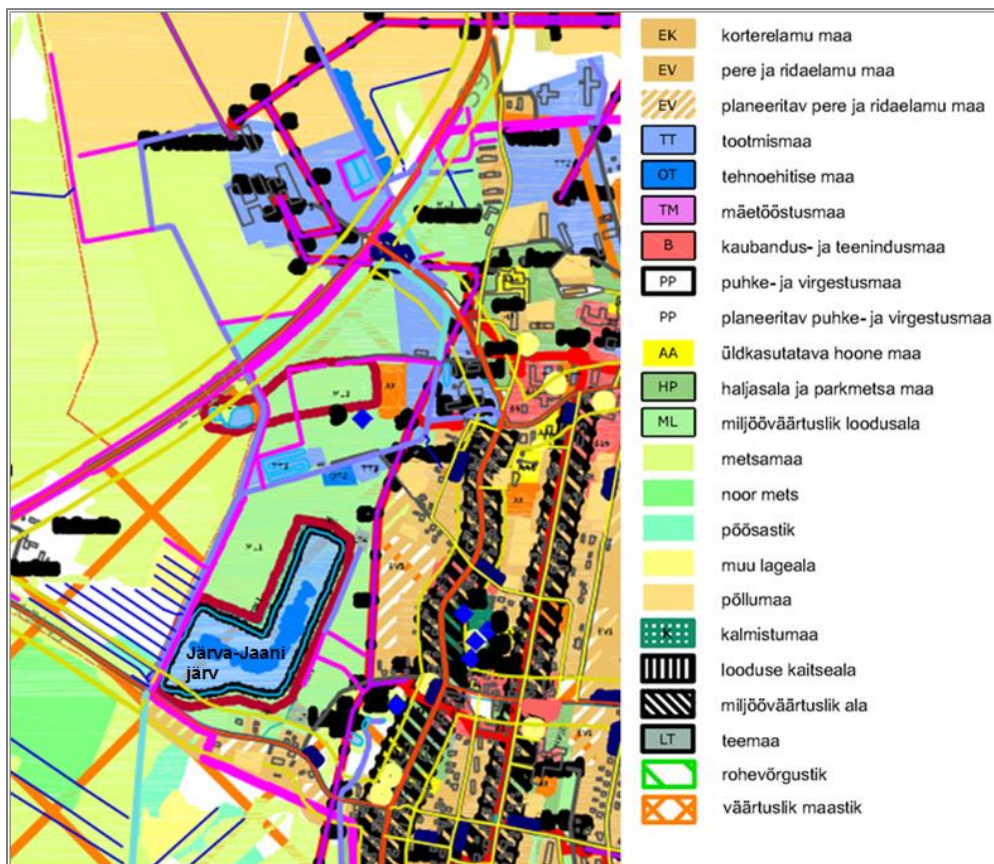
4.1 Järvamaa maakonnaplaneering 2030+

Järva-Jaani tehisjärv on maakondliku tähtsusega veekogu ning järv ja selle ümbrus on määratud maakondliku tähtsusega väärtuslikuks maastikuks (nimetus: Järva-Jaani – Kuksema maastik). Vastavalt Järvamaa maakonnaplaneeringule 2030+ (kehtestatud 12.12.2017) tuleb maakondlikult olulistele veekogudele tagada ligipääs ning neid tuleb hoida ühiskondlikus kasutuses. Planeeringus on määratud, et väärtuslike maastike maa sihtotstarbe muutmisel tuleb säilitada maastiku omapära. Suurte rekreatsioonikoormusega aladel ning looduskaunites kohtades on soovituslik välja ehitada parkimis-, puhke- ja telkimiskohad.

Kavandatav detailplaneering on kooskõlas Järva maakonnaplaneeringuga. Detailplaneeringuga kavandatud tegevuste elluviimine suurendab Järva-Jaani tehisjärve kasutust puhkekohana. Järve ja selle ümbruse korrastamisel suureneb ümbruskonna puhke- ja miljööväärtus.

4.2 Järva-Jaani valla üldplaneering

Järva-Jaani valla üldplaneeringus (kehtestatud 27.08.2009) on Järva-Jaani tehisjärve ümbrus määratud miljööväärtuslikuks loodusalaks (Joonis 3). Ala on ette nähtud korrastatud haljasalana, kus hoonete ehitamine on keelatud.

Joonis 3. Väljavõte Järva-Jaani valla üldplaneeringu põhikaardist (M 1:20 000) (Järva-Jaani valla üldplaneering, kehtestatud 27.08.2009).

Koostatava detailplaneeringuga soovitakse muuta järve ümbruse maakasutuse juhtotstarvet supelranna maaks.

Arvestades seda, et järv on juba kasutuses supluskohana, kuhu on rajatud liivaga ranna-ala koos laste atraktsioonidega, ujumis- ja paadisild, võrkpalliplatsid, wc-d ja riietuskabiinid ning et hetkel kehtiv üldplaneering on aegumas (27.09.2018 Järva Vallavolikogu otsusega nr 50 algatati Järva valla üldplaneeringu koostamine), siis on ala maakasutuse juhtotstarbe muutmise põhjendatud.

4.3 Varasemad detailplaneeringud

Järva valla geinfosüsteemi EVALD (seisuga 17.07.2019) andmetel ei ole planeeritava ala lähiümbruses kehtestatud ühtegi detailplaneeringut.

4.4 Varasemad projektid ja uuringud

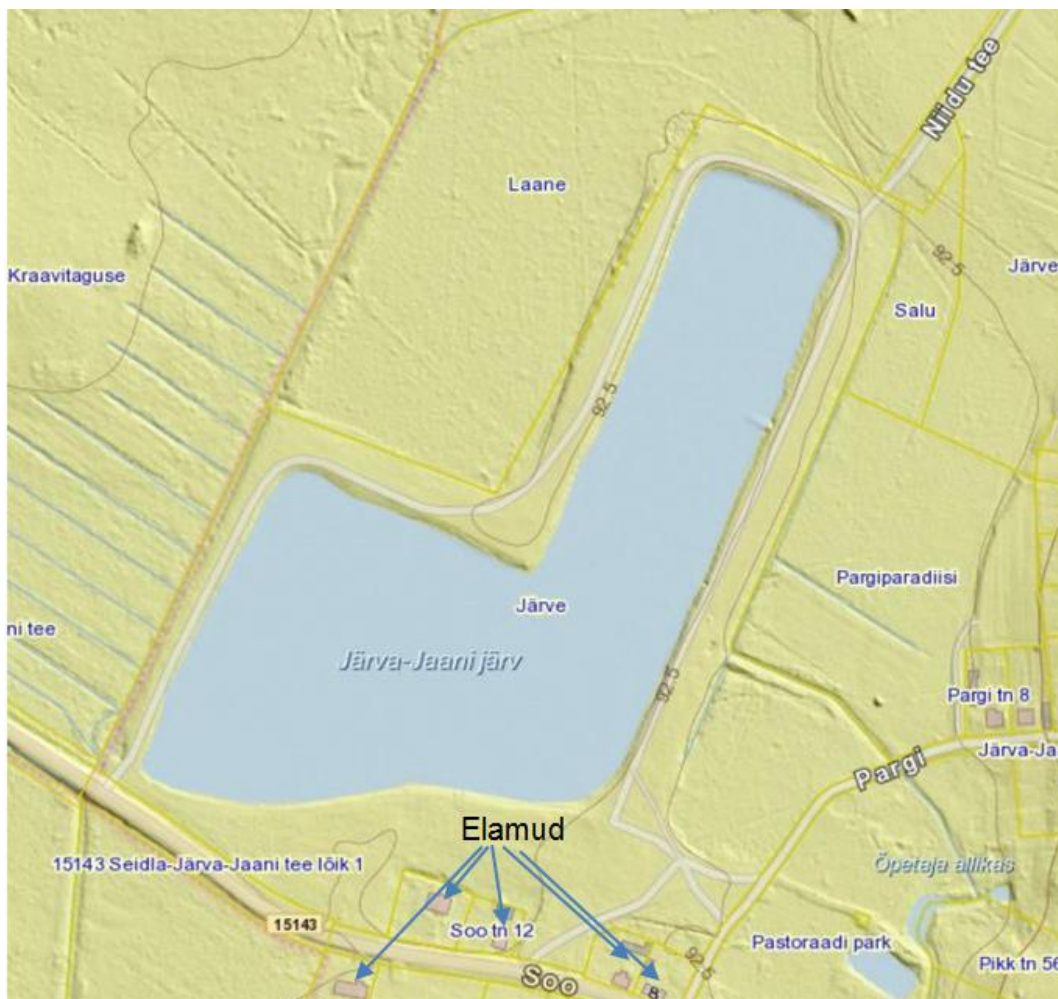
2011. aastal koostati Järva-Jaani Vallavalitsuse tellimisel Järva-Jaani tehisjärve saneerimise projekt (koostaja: AS Projekteerimisbüroo Maa ja Vesi), mille eesmärgiks oli Järva-Jaani tehisjärve ökoloogilise seisundi parandamine. Projekti lahendus nägi ette tehisjärve veeseisu (väljavoolu) regulaatori rekonstrueerimist, järve toitvate allikate väljavoolude puhastamist, veejuhtmete ja truupide ning regulaatorkaevude rekonstrueerimist, järve kallaste korrastamist, veetaimestiku niitmist, kaldapuistu hooldusraiet, liivarandade ja ujumiskohtade laiendamist ning tuletõrje veevõtukoha projekteerimist. Projekti ei ole ellu viidud.

5. Tegevuse ala ja selle lähiümbruse keskkonna kirjeldus

5.1 Maakasutus

Kavandatava detailplaneeringu ala hõlmab Järve kinnistut (katastriüksuse tunnus 25701:001:0107, maa sihtotstarve 100% üldkasutatav maa), millel paikneb Järva-Jaani tehisjärv. Järve kinnistu jääb Järva-Jaani aleviku tiheasustusalale. Lähimad elamud asuvad järvest lõunas Soo tänava ääres, külgnedes detailplaneeringualaga (Joonis 4). Järvest ida poole jäävad Järva-Jaani asula elamurajoonid. Järve ja elamurajoonide vahele jäävad Pastoraadi pargi (katastriüksus 25701:001:0214, 100% maatulundusmaa), Järvevälja (katastriüksus 25701:001:0281100% maatulundusmaa), Salu (katastriüksus 25701:001:0256, 100% üldkasutatav maa) ja Pargiparadiisi (katastriüksus 25701:001:0129100% maatulundusmaa) katastriüksused. Tegemist on liigniiske maa-alaga (allikasoo), kus leidub kohati ka puid ja põõsaid, kuid enamikku alast katab siiski vähekasutatav luhaniit.

Detailplaneeringualal on Järva-Jaani järveäärset maapinda tõstetud keskmiselt 0,5 - 1 m, kohati kuni 1,5 m võrra, see on hästi nähtav Maa-ameti reljeefikaardil (Joonis 4):

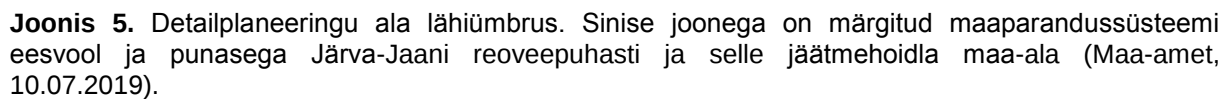
Joonis 4. Järva-Jaani järv Maa-ameti reljeefikaardil (aluskaart: Maa-ameti maainfo kaardirakendus, <https://xgis.maaamet.ee>).

Maapinna tõstmine on olnud seotud vajadusega tagada järveäärse ala puhkeotstarbeline kasutamine, kuna järv on rajatud endisesse turbakarjääri ning ilma kaldaäärse piirkonna täitmiseta oleks selle kasutamine olnud praktiliselt võimatu.

Planeeringuala on hõredalt kaetud puude ja põõsastega, metsasem ala jääb Pargi tänava ja järve vahelisele alale. Metsaregistri (<https://register.metsad.ee>) andmetel on tegemist jänesekapsa-kõdusoo kasvukohatüübiga 60-65. aastase kaseenamusega puistuga, kus leidub ka mäнди ja haaba.

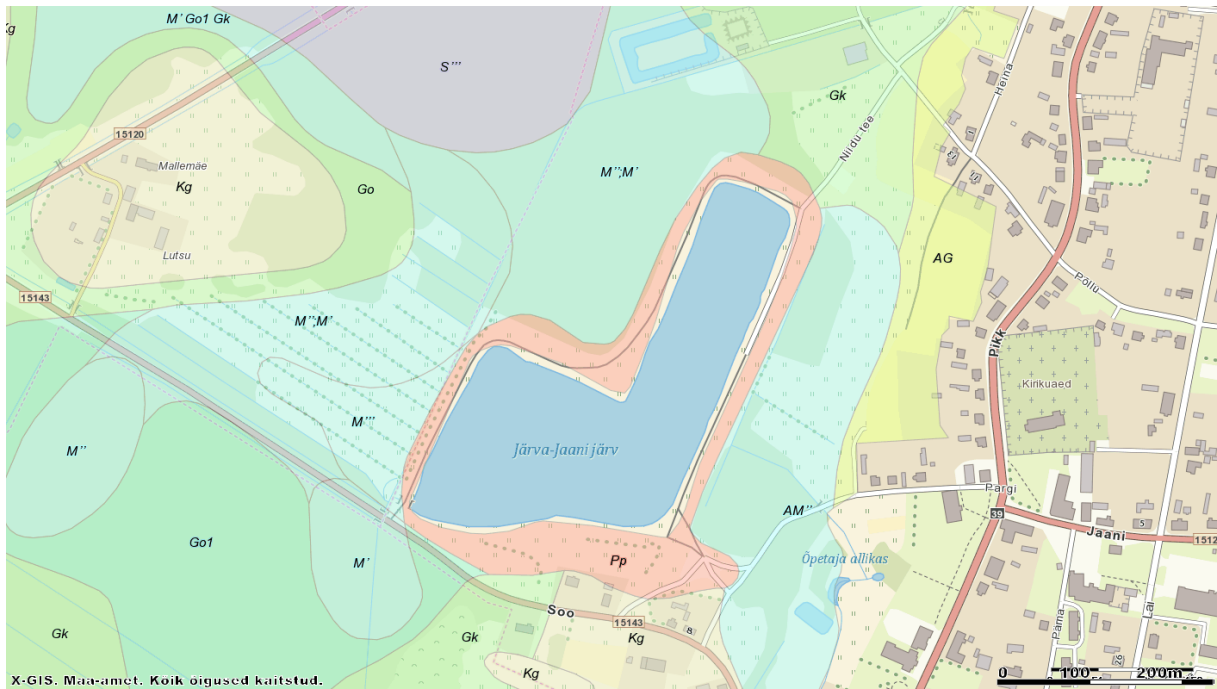
Järvest põhja ja loode suunas asuvad metsad. Lisaks asub detailplaneeringualast põhja-loode suunas ca 100 m kaugusel Järva-Jaani reoveepuhasti (HVL0511380) ning selle jäätmeoidla maa (Joonis 5). Puhasti heitvesi lastakse biotiigi kaudu Piirdemetsa kraavi (VEE1124202), mis suubub Järva-Jaani kraavi Järva-Jaani tehisjärve väljavoolust ca 45 m ülesvoolu. Heitvee juhtimine kraavi toimub vee erikasutusloa nr L.VV/325410 alusel, mille omaja on AS E-Piim tootmine.

Läänes on Kraavitaguse kinnistu (katastriüksus 25702:002:0114, 100% maatulundusmaa), kus asub ka Kagavere-Varivere maaparandussüsteemiga (MPS kood: 6112420020010) kaetud maa-ala (Joonis 5). Maaparandusehitise eesvooluks on järvest ca 20 m kaugusel läänes olev Järva-Jaani kraav (Maaparandusehitise eesvoolu nimi: Jalalõpe, MPS kood: 6112420020010) (Maa-amet, 10.07.2019). Eesvoolu valgala on üle 25 km². Veeseaduse § 118 lg 2 p 2 kohaselt kehtib maaparandussüsteemide avatud eesvooludel veekaitsevöönd 10 m. Lisaks veekaitsevööndile kehtib maaparandussüsteemi eesvoolul vastavalt looduskaitseadusele piiranguvöönd 100 m ja ehituskeeluvöönd 50 m.

Järva-Jaani tehisjärv on rajatud Pandivere kõrgustiku nõlval asuvasse madalsoosse. Tegemist on tasase reljeefse alaga, kus maapinna absoluutkõrgused jäävad vahemikku 90–93 m. Vaadeldav maa-ala jääb Alamsiluri Raikküla lademe lubjakivi avamusalale. Aluspõhjaks on lubjakivi, mis asub maapinnast 6,3–6,4 m (absoluutkõrgustel 87,6–88,75 m) sügavusel. Pinnakate on moodustunud glatsiaalsetest, limnilistest ja soosetest. Glatsiaalsed setted moodustavad pinnakatte alumise osa ning moodustuvad kergest tolmsaviliivmoreenist jämepurru sisaldusega 30-50%. Seal kihis esineb läätiseliselt limbilisi setteid, mis on esindatud tolmliliva, peenliiva, kerga saviliiva, kerge liivsavi ja sapropeeliga (Einmann, 1973).

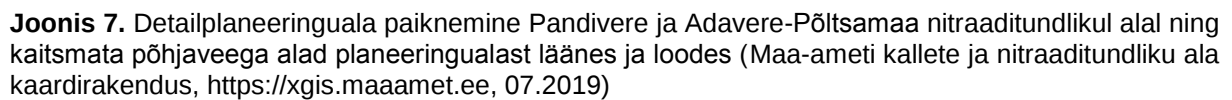
15 / 31

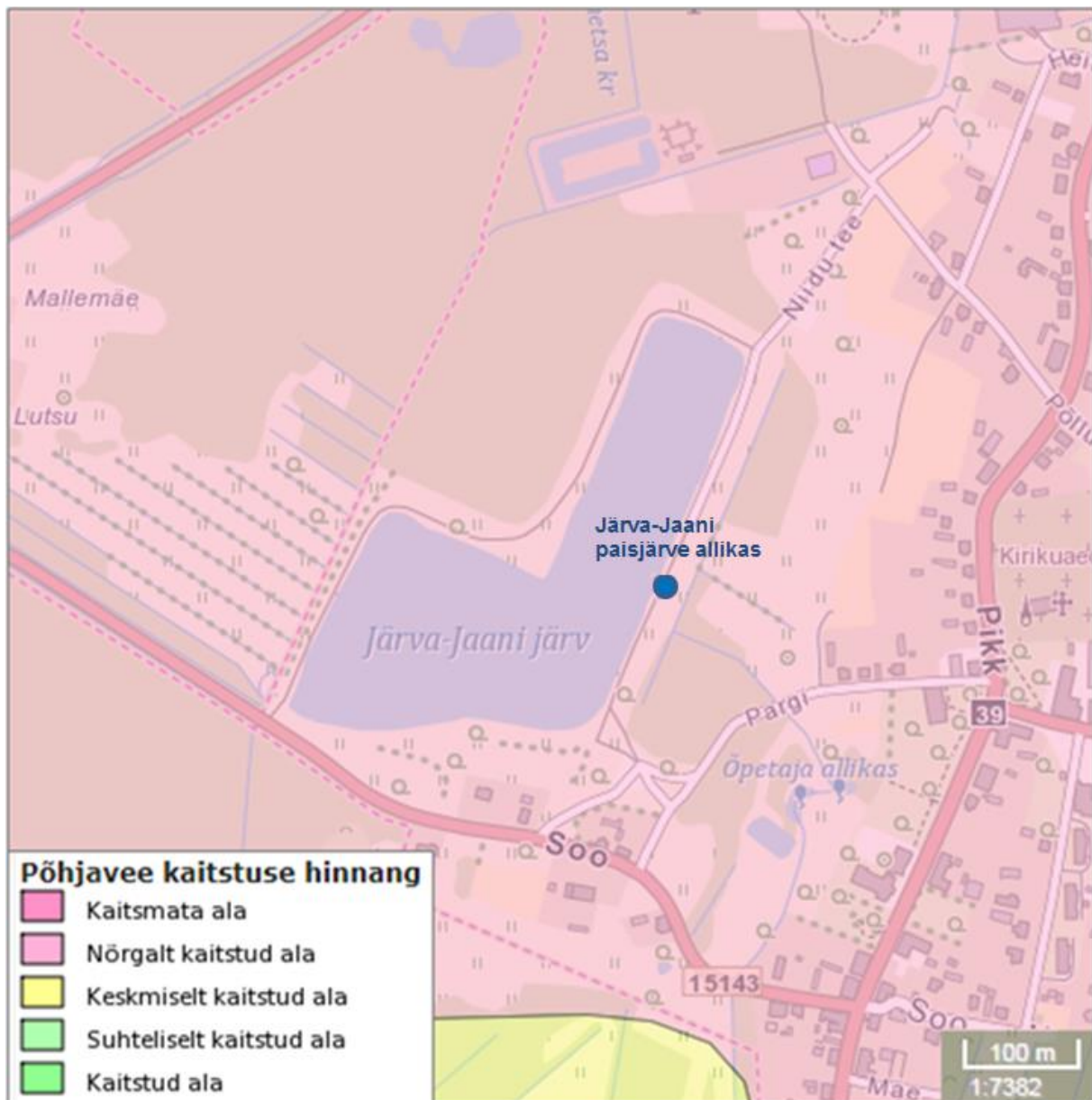
Joonis 6. Planeeringuala ja lähiümbruse mullastik (Pp – paljandpinnas, M' - väga õhuke madalsoomuld, M'' - õhuke madalsoomuld, AM'' - lammi-madalsoomuld, Gk – rähkne gleimuld) (Maa-ameti mullastiku kaardirakendus, <https://xgis.maaamet.ee>).

5.3 Pinna- ja põhjavesi

Järva-Jaani alevik paikneb Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlikul alal. Nitraaditundlikuks loetakse ala, kus põllumajanduslik tegevus on põhjustanud või võib põhjustada nitraatioonisalduse põhjavees üle 50 mg/l või mille pinnaveekogud on põllumajandusliku tegevuse tagajärjel eutrofeerunud või eutrofeerumisohus. Detailplaneeringuala ega selle lähiümbrus ei jää kaitsmata põhjaveega alale (Joonis 7) (Maa-amet, 10.07.2019).

17 / 31

Joonis 8. Detailplaneeringu ala ja selle lähiümbruse põhjavee kaitstus (Maa-ameti kallete ja nitraaditundliku ala kaardirakendus, <https://xgis.maaamet.ee>, 07.2019).

Esimeseks aluspõhjaliseks veekihtiks on Siluri ja Ordoviitsiumi veekiht (liigestamata). Alal levivad veekogumid nr 14 (Siluri-Ordoviitsiumi Pandivere Ida-Eestis) ja nr 4 (Ordoviitsium-Kambrium). Esimeses veekogumis levivad lõhelis-karstilised veekihtid, mis on keskmiselt veerikkad. Veekogumi surveteguriteks on punktreostus (lekked reostunud aladelt, jääkreostuskolded) ja hajureostus (suuremate asulate maakasutus, ühiskanaliseerimata ühendamata majapidamised, põllumajandustegevus). Siluri-Ordoviitsiumi Pandivere põhjaveekogumi Lääne-Eesti vesikonnas keemiline ja koguseline seisund on hea ja seega on ka põhjaveekogumi üldine seisund hea. Veekogum nr 4 on poorne ning keskmiselt veerikas, peamiseks surveteguriteks on veevõtt ja soolase vee sissetung. Silur-Ordoviitsiumi Pandivere põhjaveekogumil asub Järva-Jaani veemaardla, millel on kinnitatud põhjaveevaru aastani 2033. Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekogumi Lääne-Eesti

vesikonnas põhjaveekogumi keemiline ja koguseline seisund on hea ja seega on ka põhjaveekogumi üldine seisund hea (EELIS, 10.07.2019; Hartal Projekt OÜ, 2014).

Järva-Jaani tehisjärve idaküljel asub Järva-Jaani paisjärve allikas (VEE4311505), sellest veidi eemal asub Õpetajate allikas (VEE4311502) ning nimetu allikas (VEE4311503). Vastavalt looduskaitseadusele kehtib allika ümber piiranguvöönd 50 m, ehituskeeluvöönd 25 m ning vastavalt veeseadusele veekaitsevöönd 10 m.

Veeseaduse § 119 alusel on veekaitsevööndis keelatud puu- ja põõsarinde raie Keskkonnaameti nõusolekuta (välja arvatud maaparandussüsteemi ehitamiseks ja hoiuks), keemilise taimekaitsevahendi kasutamine, ehitamine ning pinnase kahjustamine ja muu tegevus, mis põhjustab veekogu ranna või kalda erosiooni või hajuheidet.

Vastavalt looduskaitseaduse § 38 lg 3 alusel on kalda või ranna ehituskeeluvööndis uute hoonete ja rajatiste ehitamine keelatud. Ehituskeel ei laiene supelranna teenindamiseks vajalikule rajatisele, piirdeaedadele ja kalda kindlustusrajatisele. Lisaks ei laiene ehituskeel kehtestatud detailplaneeringuga või kehtestatud üldplaneeringuga kavandatud: tehnovõrgule ja –rajatisele ja avalikult kasutatavale teele.

Kuksema karstiala jääb planeeringualast ca 4 km kaugusele kagusse. Siin leidub Eesti üks suuremaid korrapäratu kujuga kurisuid, mille maksimaalseks neelamisvõimeks on 140 liitrit sekundis.

5.3.1 Järva-Jaani tehisjärv

Järva-Jaani tehisjärv (VEE2054830) on rajatud endisse turbakarjääri ligikaudu 30 aastat tagasi. Järv paikneb madalsoos, mis piirneb ida poolt allikasooga. Järv toitub põhjaveest, peamiselt järve põhjas olevatest allikatest. Üks tõusuallikas väljub ka järve idakaldast selle keskosas (Joonis 7 ja Joonis 8). Järva-Jaani Õpetaja (Pargi) allika (vt Joonis 7) vesi praegu järve ei jõua. Omaaegse projektiga oli ilmselt selline võimalus kraavide ja kaevregulaatori kaudu ette nähtud, kuid nullilähedase langu tõttu võis see toimuda ainult perioodiliselt (Projekteerimisbüroo Maa ja Vesi AS, 2011).

Järv kuulub Lääne-Eesti vesikonda Pärnu alamvesikonda. Tegemist on avalikult kasutatava tehisjärvega ning ametliku supluskohaga. Järv on nii kohalike kui turistide seas armastatud puhkekoht. Järve maksimaalne sügavus on 2,6 m, läbivooluks on mõõdetud 1-7 l/s.

Järve veepeegli pindala on 6,4 ha, maht 50 tuh m³ ja valgla pindala 1 km². Limnoloogilise tüübi poolest on tegemist kalgiveelise rohketoitelise järvega (keskkonnaregister, seisuga 15.07.2019). 2011. aastal uuriti Järva-Jaani tehisjärve saneerimise projekti raames järve mudakihi paksust. Uurimustööst selgus, et enamikus kohtades muda järve põhjas puudub. Peamiselt esines muda roostunud aladel õhukese kihina (kuni 10 cm, üksikutes punktides kuni 15 cm).

Järve fosforikoormus on madal, kuid lämmastikisisaldus on sõltuvalt põhjavee juurdevoolust eutroofselt tasemel (Maa ja Vesi Projekteerimisbüroo AS, 2011). Terviseameti andmetel (seisuga 02.06.2019) on Järva-Jaani tehisjärve suplusvee kvaliteet väga hea.

20.07.2011 toimunud järve mõõdistamise andmetel oli järve veetase 91.14 m. Sellise veeseisu juures oli järve perimeeter 1337 m ja sellest oli ligikaudu 70% kaetud kõrkjaga. Puhkeotstarbel suplemiseks kasutatakse järve kalda ulatusest ligikaudu 4% Maa ja Vesi Projekteerimisbüroo AS, 2011).

Ülevaatusel ajal 2011 aasta augustis veevahetust järve ja ida poole jääva kraavi vahel neid ühendava toru kaudu ei toimunud. Kohaliku püsielaniku väitel toimub veevool perioodiliselt järvest välja Maa ja Vesi Projekteerimisbüroo AS, 2011).

Äravool on läbi järve edelanurgas paikneva regulaatori Järva-Jaani kraavi (VEE1124300) ja Kuksema kraavi (VEE1124200) kaudu Kuksema karstilehtrisse. Regulaator on amortiseerunud (rajatud 1985 aastal) ja vajab avaliku puhkeotstarbel kasutatava veekogu säilitamiseks renoveerimist (Maa ja Vesi Projekteerimisbüroo AS, 2011).

Vastavalt keskkonnaseadustiku üldosa seadusele ning looduskaitseadusele kehtivad Järva-Jaani tehisjärvele järgmised kaldakaitsevööndid (keskkonnaregister 10.07.2019):

- 4 m kallasrada
- 50 m kalda piiranguvöönd
- 25 m kalda ehituskeeluvöönd

Vastavalt veeseaduse § 118 ei ole supelranna aladel ja supluskohtadel veekaitsevööndid.

Järva-Jaani tehisjärve saneerimise projektis on välja toodud, et järve põhjatipus on väljavoolu regulaatori juures kalade kudemiskohad.

5.4 Kaitstavad loodusobjektid

Looduskaitseaduse § 4 lõike 1 kohaselt on kaitstavad loodusobjektid kaitsealad, hoiualad, kaitsealused liigid ja kivistised, püsielupaigad, kaitstavad looduse üksikobjektid, kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid.

2011. aastal koostatud järve saneerimise projektis (2011) on välja toodud, et Järva Vallavalitsuse andmeil on Järva-Jaani tehisjärve ümbrusest leitud III kategooria kaitsealuseid taimi: sooneiuvaip (*Epipactis palustris*), tumepunane neiuvaip (*Epipactis atrorubens*), kahkjaspunane sõrmkäpp (*Dactylorhiza incarnata*), harilik kõõraamat (*Gymnadenia conopsea*), Balti sõrmkäpp (*Dactylorhiza baltica*), hall käpp (*Orchis militaris*) (Joonis 9).

Joonis 9. Kaitsealused ja muud taimeliigid paisjärve kaldal Järva-Jaani valla andmetel (Maa ja Vesi Projekteerimisbüroo AS, 2011).

Tehisjärve ja aleviku vahele jääval luhaniidul on kohatud III kaitsekategooriasse kuuluvat rukkirääku (Järvamaa maakonnaplaneering 2030+, Lisa 2)

Vastavalt EELISE (Eesti Looduse Infosüsteem-Keskonnaregister): Keskkonnaagentuuri andmebaasi andmetele ei ole detailplaneeringualal ega selle lähiümbruses seisuga 10.07.2019 ühtegi kaitstavat ala, taime-, looma- ega seeneliigi elupaika ega kasvukohta. Lähim looduskaitsealine objekt on enam kui 1 km kaugusel.

5.5 Rohevõrgustik

Järva maakonnaplaneeringu 2030+ (kehtestatud 12.12.2017) ja Järva-Jaani valla üldplaneeringu (kehtestatud 27.08.2009) kohaselt ei asu detailplaneeringu ala rohevõrgustiku alal. Järvest läänes paiknev metsane ala kuulub maakonna väikese tasandi rohevõrgustiku koosseisu.

5.6 Ajaloo-, kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alad

Maa-ameti kultuurimälestiste kaardirakenduse andmetel (seisuga 10.07.2019) paikneb Järva-Jaani alevikus II maailmasõjas hukkunute ühishaud (reg. nr 3998), Järva-Jaani kirikuaed (reg. nr 3997), Vabadussõjas langenute matmispaik (reg. nr 3999), Järva-Jaani kirik (reg. nr 14978) ja kirikuaia piirdemüür (reg. nr 14979). Eelnevalt nimetatud objektid ei jää kavandatud detailplaneeringu mõjualasse. Mälestiste ühine kaitsevöönd jääb planeeringualast ca 70 m kaugusele.

6. Detailplaneeringu elluviimisega kaasnev eeldatav keskkonnamõju

6.1 Mõju maastikule ja maakasutusele

Tiheasustatud piirkonna külje all Järva-Jaani tehisjärve ümbruse puhkemajandusliku potentsiaali tõstmine selle kasutajamugavuse ja kvaliteedi tõstmine läbi omab antud kohas igati positiivset mõju maastikule ja maakasutusele, kuna selleks on kõik vajalikud eeldused juba täna loodud: Järva-Jaani tehisjärve äärne ala on kasutuses supluskohana, seal on olemas laste rannaatraksioonid, võrkpalliplats, telkimisala ja grillimiskohad. Järve ümbruse kompaktsemaks muutmine ning kõikide vajalike eelduste loomine järveäärseks puhkuseks võimaldab olemasolevat puhkepotentsiaali veelgi enam ära kasutada ning samas tõstab läbimõeldud terviklik planeeringukontseptsioon maastiku väärtust. Maastikku sobituvad puhkeotstarbelised rajatised ning kaldaäärne promenaad, kämpingud ja muud ehitised pigem suurendavad järve ja kogu piirkonna puhkeväärtust ja atraktiivsust puhkajate seas.

Planeeringuga kavandatu elluviimisel suureneb Järva-Jaani – Kuksema väärtusliku maastiku väärtus, kuna heakorrastatud järve kaldapiirkond suurendab maastiku esteetilist ja rekreatiivset tähtsust ja turismipotentsiaali, mis on väärtuslikele maastikele hinnangute andmisel üks võtmekomponente.

6.2 Mõju bioloogilisele mitmekesisusele, sh kaitsealustele liikidele

Kuigi EELISE andmetel ei asu planeeringualal ega selle vahetus ümbruses ühtegi kaitsealust taime- ega loomaliiki, on 2011. aastal projekteerimisbüroo Maa ja Vesi AS poolt koostatud järve saneerimise projektis kirjeldatud III kaitsekategooriasse kuuluvate käpaliste esinemist (Järva Vallavalitsuse andmeil). Töös on toodud nõue, et enne tööde alustamist tuleb üles otsida kaitsealuste taimede kasvukohad ning need tähistada ja et nimetatud taimede kasvukohtades tuleb vältida taimkatte kahjustamist. Käesoleva eelhindangu koostaja hinnangul tuleb detailplaneeringu koostamisse kaasata kaitsealuste taimeliikide tundmise ekspert, kes inventeeriks uuesti järve ümbruse piirkonna, mida detailplaneeringu lahendus võib eeldatavalt mõjutada ning koostöös eksperdiga välja töötada lahendused, mis kaitsealuste taimeliikide kasvukohti oluliselt ei mõjutaks. Arvestada tuleb ka suureneva inimõjuga piirkonnas, st planeeringulahendus peaks olema selline, millega ei suunataks inimese kaitsealuste taimeliikide kasvukohtadele. Samas, kuna piirkonda on juba pikema aja vältel kasutatud puhkealana, siis on tegemist juba inimtegevusest mõjutatud piirkonnaga ning koostöös botaanikuga väljatöötatud planeeringulahenduse elluviimine võimaldab pöörata suuremat tähelepanu kaitsealuste taimeliikide kaitsmise vajadusele.

Järva-Jaani tehisjärve saneerimise projektis (2011. a) on välja toodud, et järve põhjatipus on väljavoolu regulaatori juures kalade kudemiskohad. Kuna KSH eelhindamise käigus täiendavaid uurimistöid läbi ei viidud, siis tuleb enne detailplaneeringuga kavandatud tööde teostamist kaasata kalaekspert, kes ajakohastab info kalade kudemispaikade kohta ning annab omapoolsed soovitusel.

Kui välja jätta potentsiaalselt piirkonnas kasvavad kaitsealused taimeliigid ja potentsiaalsed kalade kudemiskohad, siis ei mõjuta detailplaneeringu elluviimine järve ümber olevat muud bioloogilist

mitmekesisust, kuna kavandavate tegevuste iseloomu arvestades ei muudeta ulatuslikult olemasolevat looduskeskkonda (ei eemalda ulatuslikult puid, ei eemalda ulatuslikult järve taimestikku, ei võeta ette ulatuslike pinnasetöid jne).

Ujumiskoha laiendamisel kooritakse ära pinnase pealmine kiht ning asendatakse see juurdetoodava liivaga. Liiv laotatakse supluskohta ning osaliselt vette mineku alale järve põhja. Kui liiva paigutatakse järve põhja ainult vettemineku alale, siis ei avalda see olulist mõju järve põhjaelustikule. Kuigi antud tegevus ei põhjusta olulist negatiivset mõju on tegemist veekeskkonnariskiga tegevusega, mille kohta tuleb esitada taotlus Keskkonnaametile VeeS § 197 kohaselt.

Kuigi puhkevõimaluste parandamise tagajärjel on piirkonda oodata rohkem rahvast, siis tänu nõuetele vastavate välikäimlate paigaldamisele ei saa eeldada, et järvevee kvaliteeti ja sellega järveelustiku tingimusi oluliselt muudetakse. Kuna tegemist on ametliku supluskohaga ning järvevee kvaliteedi üle teostatakse järjepidevat seiret, siis annavad analüüsitulemused võimaluse vajaduse korral piirata supluskoha kasutamist. Kuna veekogu hea ökoloogiline seisund, sh veekvaliteet on enamikul juhtudel ka puhkemajandusliku väärtuse aluseks, siis täidab veekogu ökoloogilise seisundi hoidmine planeeringu elluviimise eesmärgi.

Planeeringuga ei ole kavandatud järve puhastamist, millega võidaks oluliselt mõjutada väljakujunenud ökoloogilist funktsiooni.

6.3 Mõju õhukvaliteedile, müratasemele ja vibratsiooni tekkele

Ehitusperioodil tekib müra peamiselt ehitusmasinate kasutamisel rannapromenaadi, kämpingu hoonestusala, puurkaevu, vajalike tehnovõrkude rajamisel ning sissesõiduteede ja parkla rekonstrueerimisel. Peamine mõju õhukvaliteedile ehitustegevuste käigus on tolmu ja heitegaaside tekkimine, mille leviala ei ulatu kuigi kaugemale. Juhul kui teostatakse asfalteerimistöid, siis võib asfaltkatete rajamisel lenduda alifaatseid ja aromaatsiseid süsivesinike. Tegemist on lokaalse, ajutise ja väheintensiivse mõjuga õhukvaliteedile, mis möödub peale tööde teostamist. Ehitustöödeks kasutatavate masinate müra võib häirida detailplaneeringualast idas ja lõunas asuvate lähimate elamumaade elanikke, kuid tegemist on lühiajalise ning pöörduva mõjuga. Tavapärasest suurem müra esineb ainult ehitusperioodi ajal ning ehitustegevuse lõppemisel see lakkab. Lähtudes atmosfääriõhu kaitse seaduse § 59 peab müraallika valdaja tagama, et tema müraallika territooriumilt ei levi normtasel ületavat müra. Keskkonnaministri 16.12.2016 määruses nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid” ning selle lisas 1 toodu kohaselt rakendatakse ehitusmüra piirväärtusena ajavahemikul kl 21.00–7.00 asjakohase mürakategooria tööstusmüra normtasel. Elamu juhtotstarbega aladel on ehitustöödest põhjustatud mürataseme piirväärtuseks öisel ajal 45 dB ja päeval ajal 60 dB. Soovitav on öisel ajal ehitustöid üldse vältida.

Ehitusmasinate kasutamisel tekkiv vibratsioon on väheoluline.

Kasutusaegsel perioodil suureneb lähimate elumajade juures müra suureneva inimkoormuse tõttu. Järve puhkeotstarbelisel kasutamisest põhjustatud müra kuulub olmemüra hulka ning ei ole

reguleeritud atmosfääriõhu kaitse seadusega (st sellele ei ole piirnorme kehtestatud). Samuti ei ole normeeritud meelelahutusürituste müra (planeeringuga kavandatakse ala rahvaürituste korraldamiseks). Samas on reguleeritud liikluse müra. Mõnevõrra võib piirkonnas liikluskorrumus järve kasutamise suurenemise tõttu suureneda, kuid tegu on pigem väheolulise mõjuga. Planeeringu koostamise käigus nähakse ette nõuetekohane juurdepääs ja parkimisvõimalused, mistõttu liiklusest tingitud müra ja heitgaaside suurenemine on pigem väheoluline.

6.4 Mõju pinnasele ning põhja- ja pinnaveele

Mõju pinnasele avaldub detailplaneeringuga kavandatud ehitiste rajamisega, samuti ujumiskoha laiendamise ja kavandatavate ehitiste ei ole oma iseloomult sellised, mis võtaksid enda alla ulatuslikul määral pinda või mille rajamisega oleks vaja ette võtta ulatuslike pinnasetõid, mille tagajärjel muudetakse olemasolevat pinnast ja selle omadusi. Kaldapiirkonna pinnas ei ole samas niikuinii looduslik, vaid tegemist on täitepinnasega.

Promenaadi rajamiseks kasutatakse ära olemasolevat järveäärset teed. Planeeritav promenaad jääb järve idaküljel paikneva Järva-Jaani paisjärve allika (VEE4311505) veekaitsevööndisse (10 m). Veeseaduse § 119 lg 5 kohaselt on veekaitsevööndis keelatud ehitamine, välja arvatud juhul, kui see on kooskõlas käesoleva seaduse § 118 lõikes 1 nimetatud eesmärgiga (*veekogu kalda või ranna erosiooni ja hajuheite vältimiseks on veekogu kaldal või rannal veekaitsevöönd*) ning looduskaitse seaduses sätestatud kaldakaitse eesmärkidega. Sama paragrahv lõige 6 sätestab, et veekaitsevööndis on keelatud pinnase kahjustamine ja muu tegevus, mis põhjustab veekogu kalda erosiooni või hajuheidet. Promenaadi rajamise mõju kaldale on hinnatud ptk-s 6.4.1. Promenaadi rajamisega ei põhjustata allika ega Järva-Jaani tehisjärve kalda erosiooni või hajuheidet, mis mõjutaks negatiivselt allika väljavooluala ning järve.

Järve ümbruse korrastamisega suureneb järve kui puhkekoha populaarsus. Selleks, et vee kvaliteet ei halveneks, tuleks detailplaneeringu koostamise käigus arvestada piisava arvuga välikäimlatega. Hea ligipääs käimlatele ja nende nõuetekohane tühjendamine säästab järvevee kvaliteeti.

Kavandatud tegevustega on nähtud ette roostiku eemaldamine järve kaldaaladelt. Veetaimestiku eemaldamine on tavapärane veekogu korrastusmeede. Meetme rakendamise tulemusena paraneb järvevee vool (voolutingimused) ja veevahetus ning liikumis- ja ujumisvõimalused.

Rajatavast puurkaevust ei ületa vee tarbimine 10 m³ ööpäevas ning vee tarbimine jääb alla 150 m³ kuus, seega oluline negatiivne mõju põhjaveele puudub.

6.4.1 Ehituskeeluvööndi vähendamise kaasnev mõju kalda kaitse eesmärkidele

KSH eelhinnangu koostamise hetkel on detailplaneering algatamata. Eelhinnang on koostatud Järva Vallavalitsuse poolt esitatud lähteandmete (täpsemalt planeeringu lähteseisukohtade eelnõu) põhjal. Täpsem lahendus selgub detailplaneeringu koostamise ja edasise projekteerimise käigus. Lähteülesande kohaselt soovitakse detailplaneeringuga luua eeldused Järva-Jaani järve äärde kämpingu- ja telkimisala rajamiseks, kus oleks olemas ligipääs ka karavanautodele. Lisaks soovitakse

ehitada rahvaüritusteks sobiv maa-ala ning vajalikud ehitised erasektori poolt erinevate teenuste pakkumiseks (nt toitlustus või paadilaenus). Juhul, kui detailplaneeringu käigus selgub, et supelranna maa-ala teenindamiseks mittevajalike ehitiste hulka kuuluvad ehitised (kämpingu- ja telkimisala, puurkaev, rahvaürituste ala ning erasektorit teenindavad ehitised) ulatuvad Järva-Jaani järve ehituskeeluvööndisse, tuleb detailplaneeringu menetlemise raames teha ettepanek looduskaitseaduse § 40 alusel ehituskeeluvööndi vähendamiseks antud ehitiste rajamise võimaldamiseks. Ehituskeeluvööndi vähendamise osas annab nõusoleku või keeldub sellest Keskkonnaamet.

Promenaadi ehitamiseks ei ole ehituskeeluvööndi vähendamist vaja taotleda, kuna looduskaitseaduse § 38 lg 5 p 10 sätestab, et ehituskeeld ei laiene kehtestatud detailplaneeringuga kavandatud avalikult kasutatavale teele. Promenaad kuulub avalikult kasutatava tee alla.

Ehituskeeluvööndi vähendamisel peab arvestama ranna või kalda kaitse eesmärgi ning lähtuma muuhulgas taimestikust, reljeefist, kõlvikute ja kinnisasjade piiridest, olemasolevast teede- ja tehnovõrgust ning väljakujunenud asustusest. Vastavalt looduskaitseadusele § 34 on ranna ja kalda kaitse eesmärk rannal või kaldal asuvate looduskoosluste säilitamine, inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine, ranna või kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning seal vaba liikumise ja juurdepääsu tagamine.

- **Kalda looduskoosluste säilitamine**

Kavandatavad ehitised ei ole oma iseloomult sellised, mille rajamiseks tuleks hävitada ulatuslikul määral väljakujunenud looduslikku keskkonda (ehitised ei võta enda alla nii suurt pinda). Arvestades sellega, et järve ümbruse moodustab peamiselt lage rohumaa, ei ole vajalik eemaldada ka suuremal määral puid. Suure tõenäosusega hoopis kasutatakse ära olemasolevat väärtuslikku väljakujunenud looduslikku keskkonda, sh puid ja põõsaid. Eeltoodust järeldades võib öelda, et kämpingu- ja telkimisala, rahvaürituste ala ning erasektorit teenindavate ehitiste jaoks vajalike hoonete ja rajatiste ehitamine ning puurkaevu rajamisega pigem ei kahjustata Järva-Jaani kaldal väljakujunenud looduskooslusi.

Juhul, kui selgub, et kaldaalal kasvavad kaitsealused taimeliigid, tuleb nende säilitamise vajadusega planeeringulahenduse väljatöötamisel arvestada.

Suplusala korrastamisel kaldataimestiku eemaldamine ei toimu ulatuslikul alal, mistõttu mõju on lokaalne. Sama kehtib ka puittaimestiku eemaldamine kohta, kui nt plaanitakse järve ümbritseval ala vaatekoridore rajada.

- **Kalda eripära arvestava asustuse suunamine ning inimtegevusest lähtuva kahjuliku mõju piiramine**

Detailplaneeringu eesmärgiks on suurendada järve ümbruse väärtust ja kasutust puhkekohana, mistõttu kavandatavad ehitised sulandatakse looduskeskkonnaga kokku. Inimtegevusega kaasnev kahjulik mõju on seotud eelkõige võimaliku risustamise ja reostamisega. Potentsiaalselt kalda ehituskeeluvööndisse kavandatavad ehitised ei ole oma iseloomult sellised, mis klassifitseeruksid

reostusallikana. Võimalikuks reostuse allikaks on karavanautode parkla kämpingu alal. Minimeerimaks pinnavee reostamist, tuleb karavanautode parkimiskoht kavandada kaldast vähemalt 25 m kaugusele.

Piisava arvu prügikastide olemasolu ja vajadusepõhine tühjendamine minimeerib veekogu risustamist.

- **Vaba liikumine ja juurdepääsu tagamine**

Detailplaneeringu elluviimine soodustab vaba liikumist ja juurdepääsu järve kaldale ja järvele. Selles osas on kavandatu vastavuses kalda kaitse eemärgiga.

Kokkuvõtvalt võib öelda, et arvestades rajatavate ehitiste iseloomu ja ulatust ei ole ehituskeeluvööndi vähendamine kalda kaitse eesmärkidega vastuolus.

6.5 Valgus ja lõhn

Promenaadi rajamisega järve äärde suureneb antud piirkonnas valgusreostus. Valgustuse rajamine promenaadile on aga vajalik kuritegevuse riski vähendamiseks. Valgustuse mõju ei ulatu kaugemale.

Ehitustöödega ei kaasne olulisi lõhnahäiringuid. Juhul kui teostatakse asfalteerimistöid, kaasneb töödega ajutine lõhnahäiring.

6.6 Mõju ajaloo-, kultuuri- või arheoloogilise väärtusega aladele

Mõju ajaloo-, kultuuri- või arheoloogilise väärtusega objektidele puudub. Vastavad objektid ja nende ühine kaitsevöönd jäävad väljaspoole detailplaneeringu mõjuala.

6.7 Mõju inimese tervisele ja heaolule

Ajutiselt võivad ehitustööd häirida lähiümbruse elanikke ning järve külastajaid. Tegemist on aga lühiajalise ning ajutiste häiringutega, mis ei mõjuta oluliselt inimeste heaolu.

Kuna kavandatav detailplaneering on suunatud Järva-Jaani järve puhke-eelduste paremale ja mugavamale ärakasutamisele ning planeeringu elluviimisel suureneb piirkonna puhkeväärtus, siis on mõju inimese tervisele ja heaolule igati positiivne.

6.8 Jäätmekäitlus

Antud detailplaneeringu puhul ei ole tegemist KeHJS § 33 lg 4 p 5 sätestatud strateegilise planeerimisdokumendiga, mille eesmärgiks oleks jäätmekäitluse suunamine või/ja korraldamine ning mille puhul tuleks analüüsida Euroopa Liidu keskkonnanalaste õigusaktide nõuete ülevõtmist.

Planeeringualal tekkivate jäätmete käitlemisel tuleb lähtuda jäätmeseadusest ja selle alamaktides kehtestatud nõuetest.

7. Kokkuvõte ja eelhindangu järelendus

Käesoleva KSH eelhindangu eesmärk on Järva-Jaani tehisjärve detailplaneeringuga kavandatavale tegevusele eelhindangu koostamine selgitamaks välja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise ja koostamise vajalikkus. Eelhindangu koostamise hetkel on detailplaneering algatamata. Eelhindang on koostatud Järva Vallavalitsuse poolt esitatud lähteandmete põhjal, milleks on põhimõtteline lahendus detailplaneeringu koostamiseks (lähteülesande eelnõu). Täpsem lahendus täpsustub detailplaneeringu koostamise ja edasise projekteerimise käigus.

Kavandatava detailplaneeringu peamiseks eesmärgiks on korrastada järve ümbrus ning muuta ranna-ala kompaktsemaks. Detailplaneeringuga soovitakse määrata Järva-Jaani üldplaneeringuga (kehtestatud Järva-Jaani Vallavolikogu 27.08.2009 otsusega nr 29) määratud miljööväärtuslik ala supelranna maaks. Planeeringulahendus näeb ette järveäärset ala teenindavate ehitiste uuendamist, rahvaürituste ala loomist, ujumisala laiendamist, sissesõiduteede ja parkla rekonstrueerimist, ala sulgemist autodele, puurkaevu rajamist, kämpingu- ja telkimisala loomist ning promenaadi rajamist (koos valgutusega).

Eelhindangu koostamine on vajalik, kuna kavandatava detailplaneeringuga soovitakse muuta kehtiva Järva-Jaani valla üldplaneeringu maakasutuse otstarvet ning luua eeldused ehitiste ehitamiseks ja paigaldamiseks alale.

Juhul, kui detailplaneeringu koostamise käigus selgub, et supelranna ala teenindamiseks mittevajalikud ehitised ulatuvad Järva-Jaani järve ehituskeeluvööndisse, tuleb detailplaneeringu menetlemise raames teha ettepanek looduskaitseaduse § 40 alusel järve kalda ehituskeeluvööndi vähendamiseks. Arvestades rajatavate ehitiste iseloomu ja ulatust, ei oleks ehituskeeluvööndi vähendamine kalda kaitse eesmärkidega vastuolus.

Detailplaneeringu mõjualasse ei jää EELISE andmetel ühtegi kaitstavat loodusobjekti ega Maa-ameti kultuurimälestiste kaardirakenduse andmetel ajaloo-, kultuuri- või arheoloogilise väärtusega ala. Detailplaneeringu elluviimisega avalduvad mõjud on seotud peamiselt ehitustegevusega (ehitusmasinate müra, õhukvaliteedi halvenemine teede ja parkla asfalteerimise tõttu), kuid tegemist on lokaalsete mõjudega, mis mööduvad pärast ehitustööde teostamist. Kuna planeeringu elluviimise tagajärjel suureneb järve puhkepotentsiaal, siis inimkoormusest tingitud võimaliku negatiivse mõju vältimiseks järvele tuleb alale paigaldada piisaval arvul välikäimlaid ja prügikaste, mida tuleb ka piisava sagedusega tühjendada.

Nõuded ja tingimused, millega tuleb detailplaneeringu lahenduse koostamisel ning edasisel projekteerimisel arvestada:

- Detailplaneering peab arvestama, et 2011. aastal on Projekteerimisbüroo Maa ja Vesi AS poolt koostatud järve saneerimise projekt ning Maves AS poolt projektiga kavandatud tegevuste keskkonnamõju eelhindang. Projekti ajakohastamise vajaduse otsustab Järva-Jaani Vallavalitsus.

- Detailplaneeringuga rajatavale puurkaevule kehtib hooldusala 10 m, tulenevalt sellest, et veevõtt jääb alla 10 m³ ööpäevas. Hooldusalas on keelatud: väetise ja taimekaitsevahendi hoidmine ja kasutamine, ohtlike ainete juhtimine pinnasesse ja põhjaveisse, sellise ehitise ehitamine, millega kaasneb keskkonnaoht, reoveesette kasutamine, kanalisatsiooni või reovee kogumissüsteemi rajamine ja heitvee või saasteainete pinnasesse juhtimine ning jäätmete käitlemine. Puurkaevu asukoha planeerimisel tuleb arvestada seda, et joogiveehaaret ei tohi rajada kohta, kus ei ole võimalik joogiveehaarde kaitseks moodustada nõuetekohast sanitaarkaitseala (VeeS § 86 lg 3). Tegemist on tingimusega, millega peab arvestama selleks, et tagada sanitaarkaitseala moodustamise võimalus juhul, kui tulevikus peaks vee tarbimine suurenema. Kuna planeeringuala asub nõrgalt kaitstud põhjaveega alal peab olema tagatud 50 m sanitaarkaitseala moodustamise võimalikkus (VeeS § 149 lg 1 p 3).
- Puurkaevu joogivesi peab vastama sotsiaalministri 31.07.2001. määruse nr 82¹ nõuetele.
- Karavanautode parkimisala peab jääma vähemalt 25 m kaugusele Järva-Jaani tehisjärvest, minimeerimaks veekogu reostamisohtu.
- Kuna KSH eelhindamise käigus täiendavaid uurimistöid läbi ei viidud, siis tuleb detailplaneeringu koostamise käigus kaasata botaanik, kes teeb kindlaks, kas järve kaldal kasvab kaitsealuseid taimeliike. Planeeringulahendus peab arvestama kaitsealuste taimeliikide säilitamise vajadusega ning ei tohi suunata inimesi leitud kasvukohtadele.
- Kuna KSH eelhindamise käigus täiendavaid uurimistöid läbi ei viidud, siis tuleb enne tööde alustamist kaasata kalaekspert, kes hindab kalade kudemispaiku Järva-Jaani tehisjärves ning annab vajalikud soovitused järve kaldaalalt veetaimestiku niitmise ja eemaldamise kohta.
- Minimeerimaks inimkoormuse mõju järvele, tuleb planeeringuga kavandada kaldale piisaval arvul välikäimlaid ja prügikaste, mida tuleb ka piisava sagedusega tühjendada. Supluskoha teenindamiseks ettenähtud ehitised ja rajatised ning nende sihipärane kasutamine ei tohi halvendada suplusvee kvaliteeti.
- Planeeringuala reoveekäitlus tuleb lahendada ühiskanalisatsiooni (arvestades, et ala jääb tiheasustusalale ning reoveekogumisala lähedusse) või kogumismahuti baasil vältimaks järve reostumist. Omapuhasti kasutamine planeeringualal on lubatud vaid juhul kui heitvee väljalase on supluskoha või supelranna territooriumist ja selle välispiirist vähemalt 200 meetri kaugusel (VeeS § 128 lg 2 ning Vabariigi Valitsuse 03.04.2008 määrus nr 74¹ § 3 lg 4). Kuna tegemist on nõrgalt kaitstud põhjaveealaga, mille pinnakate on õhuke ei ole heitvee immutamine planeeringualal lubatud.
- Kõvakattega parklast tuleb vesi enne suublasse juhtimist puhastada õlipüüduris. Tuleb arvestada, et sademeveelask ei tohi asuda lähemal kui 200 m supluskoha välispiirist (Vabariigi Valitsuse 29.11.2012 määrus nr 99¹ § 5 lg 5 p 1).

¹ Määrus on seisuga 10.10.2019 kehtetu ja 01.10.2019 kehtima hakanud veeseaduse alusel ei ole vastavat uut rakendusakti veel kehtestatud. Kuni uue määruse jõustumiseni lähtutakse varem kehtinud määrusest.

- Järva-Jaani väetiseturba karjääri ehitusgeoloogia aruande (Einmann, 1973) kohaselt esineb pinnakattes kohati sapropeeli ehk järvemuda, mille kandevõime võrreldes mineraalse pinnasega on oluliselt halvem. Sellega tuleb ehitiste planeerimisel arvestada.
- Edasise projekteerimise ja planeerimise käigus tuleb arvestada järvest ca 20 m kaugusel läänes oleva maaparandusehitise eesvoolu Jalalõpe (MPS kood: 6112420020010) veekaitsevööndist, ehituskeeluvööndist ja piiranguvööndist tulenevate kitsendustega.
- Detailplaneeringuga planeeritava rahvaürituste maa-alal tuleb järgida sotsiaalministri 04.03.2002 määrusega nr 42 „Müra normtasemed elu-ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid“ § 9 lõikes 1 ja 2 kehtestatud helivõimendussüsteemide helirõhu piirtasemeid.
- Kämpingu- ja telkimisala kavandamisel tuleb arvestada majandus ja kommunikatsiooniministri 23.05.2012 määruses nr 43 „Nõuded majutusettevõttele“ toodud nõuetega.

Arvestades Järva-Jaani tehisjärve detailplaneeringuga (algatamata) ette nähtud tööde mõjuala suurust ja ulatust, mõju ilmumise tõenäosust, mõju tugevust, kestust, sagedust ja pöörduvust, kavandatava tegevuse koosmõjusid muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega ning ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalusi **ei avalda kavandatav tegevus olulist negatiivset keskkonnamõju ning seega ei ole käesoleva töö koostaja hinnangul vajalik alataada keskkonnamõju hindamist Järva-Jaani tehisjärve detailplaneeringule.**

8. Kasutatud allikad

Õigusaktid

1. Atmosfääriõhu kaitse seadus, vastu võetud 15.06.2016. RT I, 13.03.2019, 35.
2. Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded, keskkonnaministri 16.08.2017 määrus nr 31. RT I, 18.08.2017, 3.
3. Joogivee kvaliteedi ja kontrollinõuded ning analüüsimeetodid¹. Sotsiaalministri 31.07.2001. määrus nr 82.
4. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus, vastu võetud 22.02.2005. RT I, 12.12.2018, 45.
5. Keskkonnaseadustiku üldosa seadus¹, vastu võetud 16.02.2011. RT I, 22.02.2019, 16.
6. Looduskaitse seadus, vastu võetud 21.04.2004. RT I, 14.11.2018, 8.
7. Mõõtmise meetodid. Sotsiaalministri 04.03.2002 määrus nr 42.
8. Nõuded majutustevõttele. Majandus ja kommunikatsiooniministri 23.05.2012 määrus nr 43.
9. Nõuded suplusveele ja supelrannale¹. Vabariigi Valitsuse 03.04.2008 määrus nr 74.
10. Planeerimisseadus, vastu võetud 28.01.2015. RT I, 19.03.2019, 104.
11. Reovee puhastamise ning heit- ja sademevee suublasse juhtimise kohta esitatavad nõuded, heit- ja sademevee reostusnäitajate piirmäärad ning nende nõuete täitmise kontrollimise meetmed¹. Vabariigi Valitsuse 29.11.2012 määrus nr 99.
12. Veeseadus¹, vastu võetud 11.05.1994. RT I, 22.02.2019, 32.
13. Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid, keskkonnaministri 01.02.2017 määrus nr 71. RT I, 21.12.2016, 27.

Muud allikad

1. EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem - Keskkonnaregister): Keskkonnaagentuur (seisuga 10.07.2019).
2. Ehitusregister, viimati vaadatud 17.07.2019.
<https://www.ehr.ee/app/esileht?3>
3. Järva-Jaani valla üldplaneering. kehtestatud Järva-Jaani Vallavolikogu 27.08.2009 otsusega nr 29.
4. Järvamaa maakonnaplaneering 2030+. Kehtestatud 12.12.2017 Järva maavanema korraldusega nr 1-1/17/329.
5. Keskkonnaregister, viimati vaadatud 17.07.2019.
<http://register.keskkonnainfo.ee/envreg/main#HTTPREka1fr8S0YKAXSpM6b2OR7aR2rM0I>

6. Maa-ameti Geoportaali kaardirakendused, viimati vaadatud 17.07.2019.
<http://xgis.maaamet.ee/xGIS/XGis>
7. OÜ GEODATA ARENDUS. Järva valla geoinfosüsteem EVALD, viimati vaadatud 17.07.2019.
<https://service.eomap.ee/j%C3%A4rvavald/#!/planeeringud/planeeringud/25>
8. Priit Alekand, 2011. Järva-Jaani tehisjärve saneerimise projekt koos keskkonnamõju eksperthinnanguga. AS Projekteerimisbüroo Maa ja Vesi.
9. Järva-Jaani tehisjärve saneerimise projekti keskkonnamõju eelhindang. Maves AS, 2011. Töö nr 11087.
10. Terviseamet, viimati vaadatud 17.07.2019.
http://vtiav.sm.ee/index.php/?active_tab_id=SV
11. Ulm, R. 2016. Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava perioodiks 2015-2021. Kinnitatud Vabariigi Valitsuse protokollilise otsusega 07.01.2016.
12. Einmann, A., 1973. Järva-Jaani väetiseturba karjääri ehitusgeoloogia aruanne. ENSV MN Riiklik Maaparanduse ja Veemajanduse Komitee Riiklik Projekteerimise ja Uurimise Instituut "Eesti Maaparandusprojekt".